

tiorem alteram Gedeonis historiam ante oculos sibi propositam habuisse persuadeat : neque enim aut absurdum , aut novum est : ipsis etiam gentilium poetarum commentis ad heroæ præsertim virtutis studium animos ad magna natos accendere. Potuit itaque Philippus & revocato hinc in memoriam magnanimo illo & audaci Jasonis , sociorumque heroi animi juvenum , ausu , generosam lectissimorum Procerum suorum indolem ad pares ausus impellere ; & , proposito inde sanctissimi illius Israëlitarum Ducis exemplo , inflammatos militaris gloriæ cupidine animos ad sanctiora exercendæ bellicæ virtutis , adversus juratos Christiani nominis hostes , studia excitare. Favétque non obscure meæ huic sententiæ Jacobus Marchantius in sua Flandria l. 3. pag. 285. & 286. Cujus hæc , quæ sub jectio , verba sunt : „ Ipso nuptiarum die Ordinem Aurei Velleris instituit - - exemplo *Gedeonis*. „ Addit tamen subinde : „ Aureum verò splendorem illi Velleri induxit ex *Jasonis* & Argonautarum nobilissimæ in Colchidem navigationis imitatione. „ Ex quibus sanè non ineptè conjicere licet : Principem hunc & Sapientem , & Probum , Jasonis pariter ac Gedeonis virtutem magnanimam in hoc amplissimo ab se instituto Ordine sociare , inditâ ab utroque hoc duce *Aurei Velleris* appellatione , voluisse.

C A P U T III.

De causis institutionis , requisitis Equitum qualitatibus , ac de eorundem & Ministrorum Ordinis numero.

§. I.

Quænam hunc Ordinem instituendi cause extiterint , & de requisitis qualitatibus Equitum.

EXplanatis iis , quæ de Ordinis institutore , institutionis tempore , & nominis origine nôsse primùm oportebat ; æquum est , ut & causas , quæ ad hanc tam nobilem amplissimi hujus Ordinis institutionem laudatissimum hunc Principem impulere , expediamus. Et verò graves eas , & Authori suo æquè ac nobilissimæ huic Societati decoras extitisse certum indubitatumque est omnibus , qui rem propiùs inspexere : quidquid in contrarium scriptores alii nobilissimæ huic Societati haud satis æqui comminiscantur. Et sanè modestiore nonnihil calamo , veracioreque uti debuisset Favinum existimo in suo *theat. hon. Equit. l. 4. c. 5. pag. 944.* qui foeminæ cujusdam Brugenfis amorem occasionem causamque Principi dedisse comminiscitur hujus Ordinis instituendi. Meminisse siquidem Scriptor , utut malevolus , debuisset : rem profectò parùm è dignitate sua facturum fuisse hunc Principem ; si , qua die lectissimam atque adeò Regiam Virginem nuptiali sibi sacramento ex sacris Ecclesiæ ritibus assumebat in conjugem ; eadem ille die , parùm sanè decoro imparis cujuspiam puellæ amori , quendam , ut ita dicam , triumphum tam magnificæ Ordinis hujus institutione , in ipsis vixdum etiamnum bene salutatæ Sponsæ Regiæ oculis , adornare voluisset. Neque item tanto fuisset populorum omnium plausu commendatum id Philippi consilium , si tam futili fuisset causæ innixum. Alii apud eundem Favinum modestiùs paulò eò rem omnem detorquere laborant , ut non aliam Principi tam illustris Consilii fuisse causam existiment , quàm ut ampliori magnificentia majorique præcipuæ nobilitatis affluxu nuptiale id festum celebrari videret. Sed & hæc ratio haud multum

habere probabilitatis videtur ; neque enim consentaneum est credere : tanto studio , tantisque impendiis vel ipsum institutorem , post nuptias jam dudum peractas , hanc Societatem conservaturum ; vel exteros Principes tantâ facilitate tantâque imò ambitione, Sodalitii hujus Equestris insignia suscepturos fuisse ; si non alio quopiam altiori magisque ad famam plausibili Consilio id fuisse institutum novissent. Nec verò tertiæ etiam illi opinioni, quam *Franc. Menness. in Delic. Equest. pag. 137.* innuere videtur , assentior : voluisse nempe hunc Principem magnificentiæ studiosum, imitatione quadam, ab adscriptis huic Ordini Equitibus majorum minorumque gentium deos referri, quibus ille veluti Jupiter quidam Supremus præesset. Quis enim credat ? huic tantæ exteri Principis Successorumque ejus ambitioni tot præcipuos Duces, tot Reges ac Cæsares, qui in eum Ordinem ultrò volentesque nomen in hoc usque tempus dedere, vellificaturos fuisse.

Sanctiores itaque melioresque fuisse causas oportuit rei, tanto ubique hominum plausu, tantoque etiam exterarum gentium Consensu exceptæ ; quas sanè non aliunde sincerius, quàm ex ipso fonte, ipso nempe Institutionis Diplomate desumere possumus : Cujus verba sic habent : „ Notum universis esse „ volumus - - Nos ad summi atque Omnipotentis DEI, Creatoris ac Redem- „ ptoris nostri laudem & gloriam, atque venerationem Sanctissimæ Virginis „ ejus Matris, honorémque Divi Andreae Apostoli ac Martyris inclyti, & ad fidei „ nostræ Christianæ sanctæque Ecclesiæ tutamen atque exaltationem, virtu- „ tumque ac morum ingenuorum excitationem atque augmentum - - insti- „ tuisse Ordinem quendam - - quem quidem Ordinem *Aurei Velleris* appella- „ tione insignivimus. „ In quibus ego verbis, nulla neque amoris indecori, neque tumidæ ambitionis deprehendo vestigia : Sed laudatissimum Principem rem hanc omnem ad sublimiorem longè finem : supremi nempe Numinis cultum ; honorem cœlitum ; Fidei & Ecclesiæ Catholicæ exaltationem ; virtutisque studium, in Nobilium animis excitandum, retulisse conspicio.

Et certè Divinam, præsertim in fidei Christianæ hostibus debellandis, gloriam propositam sibi habuisse hunc Principem satís illud indicio est, quòd voto se obstrinxerat sexaginta millium exercitum in Turcas ducendi. Vide *Birken in Austr. spec. bon. l. 4. c. 7.* & cum ab ea expeditione illato à Ludovico XI. Franciæ Rege bello impediretur ; tamen & cum Eugenio IV. Pontifice, Venetisque ac Genuensibus, ut testatur *Spondan. tom. 1. ad an. 1444.* grandem septuaginta navium Classem, quæ transitum Turcis ex Asia prohiberet, submisit. Et aliam rursus Classem, ut *Haræus pag. 425.* duodecim triremium suo sumptu instruxit, quâ Septa, Africæ civitas, Maurorum obsidione soluta est. Ausurus majora, si par animus cæteris quoque Europæ Principibus in Christianæ fidei propugnationem fuisset. Æneas certè Silvius (postea, sub Pii II. nomine, Pontifex) *Epistola 127.* sequentibus magnanimum hujus Principis zelum verbis commendat : „ Unus mihi videtur supra omnes commendandus Philippus Burgundiæ Dux, „ qui vocatus ad Conventum, noluit excusari, noluit Reipublicæ deesse ; venit „ Ratisbonam, iturumque se contra Turcas in persona propria pollicitus est ; si „ vel Cæsar, vel Rex Hungariæ, vel alius magnus Princeps exercitum duceret : „ sin minùs ; missurum se, quas posset, copias. Neque in hisce rebus excusa- „ tum se haberi voluit ; nisi tale superveniret impedimentum, quod tota Chri- „ stianitas legitimum reputaret. „

Apertius verò, & ad rem meam accommodatius testimonium illud est longè gravissimum, quod à Concilii Basileensis Patribus huic Ordini datum, ex Epistola totius Synodi nomine ad Philippum cæterosque Velleris Aurei Equites die

die 4. Novemb. Anno 1432. scriptâ, nullo apice immutato subjicio : Sunt autem ejus verba sequentia : „ Audemus etiam vos nuncupare non tantum milites mundi, sed JESU Christi; PRO CUJUS AMORE tali Confraternitati nomen dedistis, sub promissione & desiderio Fidem Christianissimam defendendi, Statumque & libertatem nostræ Matris Sanctæ Ecclesiæ. O Homines verè Catholicos, & Equestri Ordine dignissimos! ô fortissimos pugiles & Machabæos resuscitados! ô benedictum Ordinem, & Sanctam Sodalitatem! quæ per omne tempus laudari debeat. „ Quo testimonio, quid obsecro, in nobilissimi hujus instituti laudem, Sanctissimæque institutionis commendationem dici gravius aut luculentius potuisset? Ex his itaque abundè prudens lector intelliget: Philippum insolito quodam, fidei hostes debellandi, ardore flagrâsse; atque hoc potissimum intuitu nobilissimum hoc, de quo loquimur, Clarissimorum Equitum Sodalitium instituisse; quò ledissimos sibi heroes in pulcherrimam hujusmodi expeditionem tantò arctiùs adstringeret, eorùmque adjutus virtute & robore, tantò faciliùs paternæ captivitatis ultionem sumere de barbaris posset.

Nec verò quosvis Philippus huic suo magnifico instituto idoneos reputabat; sed qui vetustâ nobilique stirpe oriundi, ac deducto à longissima nobilissimorum Majorum serie illustri sanguine clari, fluviorum instar tantò commendantur impensius, quantò ab origine clara remotiùs magnitudine semper auctiori feruntur. Itaque voluit, ut quisquis adlegi in Societatem hanc cuperet, is Nobilis nomine pariter, & Gentilitiis insignibus esset, atque nulla insuper esset labe notatus: quam labem duplicis esse generis, Author ipse in statutis hujus Ordinis observavit. *Labem stemmatis seu sanguinis* alteram; alteram *personæ*. Statuitque præterea, ut si quis primâ illâ maculâ, seu *labem sanguinis* notatus existeret; quantiscunque tandem esset corporis animique dotibus præditus, adscribi nunquam in hunc Ordinem posset. Alteram verò *personæ* qui contraxisset, quique maculam quampiam cum aliqua nominis sui imminutione conjunctam admisisset: is si factum paulò gravius esset, aditum sibi penitus interclusum ad nobilissimum hoc Sodalitium sciret; sin verò labe tanta non foret; tamen antè cooptari nequiret in Ordinem, quàm factis fortibus contractam maculam eluisset. Et sanè sub ipsa Ordinis hujus initia, eâ solum ex causa Ludovicus Chalonus in hunc Ordinem admissus non est; quod in pugna quapiam minùs feliciter initâ, hostilem incursionem non sustinens, post aliquam suorum cladem, nondum ultima expertus, receptui cani jussisset; signisque volantibus excessisset è prælio. Quamquam in hoc ipso recessu famam inde sibi non exiguam comparârit, quod rapidissimum fluvium Rhodanum cataphractus trajecit. Attamen deinde eundem hunc Ludovicum Chalonium à Carolo Philippi filio, post labem hanc omnem heroicis factis penitus deterfam, anno 1467. in numerum hujus ejusdem Ordinis Equitum receptum reperio. Vide *J. B. Maurice le Blason pag. 71.*

Cæterum verò nulla labe aut major existimatur aut gravior, quam *heresis*, utpote quam adeò aversatur hic Ordo, ut, qui eâ contaminatus sit, in Societatem hanc Equestrem recipi nullatenus possit; imò excludi continuò debeat, si quis ex Equitibus in hanc fortè prolapsus sit. De quo vide Constitutionem seu Regulam XIV. Utque id Decretum tantò firmiùs staret, cavit peculiari Statuto Philippus II. Rex Hispaniarum, idemque supremus hujus Ordinis Princeps: uti Equites electionem imposterum celebraturi solemniter se juramento obstringerent: se scientes ac prudentes neminem electuros hæreticum, aut de hæresi suspectum. Voluitque ut electio aliter facta & nulla, & invalida esset. Id quod colligere luculentius ex additione XVII. licet.

§. II.

De Equitum & Ministrorum Ordinis numero.

UTne autem Equestris hujus Ordinis dignitas in alios subinde atque alios passim vulgata vilesceret, providè Princeps Sapientissimus statuit, ut ne plures quàm triginta & unus Equites in Ordinem hunc amplissimum cooptari fas esset, ipso etiam Supremo Ordinis Capite in hoc numero comprehenso. Atque hanc ille Supremi Magistratûs ac Præfecturæ Ordinis dignitatem perpetuis temporibus apud se ac successores suos legitimos Duces Burgundiæ, eosdèmq̃ inferioris Germaniæ Principes, permanere voluit. Vide *Lud. Guicciard. in descript. Region. Belg. pag. 89.* Indèque factum subinde est, ut mortuo sinè mascula prole Carolo Audace, cùm unicam ejus Ducis filiam Mariam matrimonio sibi Maximilianus Archi-Dux Austriæ, qui deinde primus hujus nominis Romanorum Imperator extitit, sociasset; eo conjugio, unà cum hæreditario ad Ducatum Burgundiæ jure, hæc quoque supremi Ordinis hujus Præfecti dignitas in eundem Maximilianum, atque indè, successione Austriacorum perpetuâ, in hodiernum usque Augustissimum Imperatorem eundèmq̃ Hispaniæ Regem CAROLUM sit devoluta. Cæterùm primis ille Comitibus, quæ Brugis Flandriæ celebrata diximus, nonnisi quatuor & viginti adlegit Equites, sic, ut vicesimum quartum Dux ipse constitueret; anno tamen insequente residuis Divisione creatis numerum primæ suæ institutionis explevit, atque eum deinceps numerum Equitum servari voluit, perstititque hic Equitum numerus usque ad Caroli V. tempora, qui, ut testatur Miræus *in orig. Ord. Equestr. anno seculi sui decimo sexto, Bruxcellis Conventum agens Sodalitium unius & quinquaginta Equitum statuit.* Bullâ etiam Pontificiâ in id eodem anno 1516. à Leone X. impetratâ: ex qua quoniam & singularem religiosissimi hujus Principis erga Sedem Apostolicam observantiam, & ejus, quem dixi, Equitum numeri explendi potestatem ab eadem vicissim maximo huic Principi factam videre est; hinc eam, ut est scripta, subjicio:

Bulla Leonis Papæ Decimi.

LEO Episcopus Servus servorum DEI. Ad perpetuam rei memoriam
 „ præclaræ Devotionis sinceritas & eximia fidei constantia, quibus
 „ Charissimus in Christo filius noster CAROLUS Castellæ, & Legionis
 „ ac Aragonum & Siciliæ Rex Illustris, & Burgundiæ Dux, suiq̃ Præde-
 „ cessores Burgundiæ Duces, qui hætenus fuerunt, in nostro & Aposto-
 „ licæ Sedis conspectu claruerunt, & idem CAROLUS Rex indies splendere
 „ dignoscitur, nos excitant, ut in his ei favorabiliter assistamus, per quæ Ma-
 „ jestati suæ honor accedere, & sui statûs securitas, ac ejus & sibi devotarum
 „ personarum, animarum salus valeat provenire; sanè præfatus CAROLUS
 „ Rex nobis nuper exponi fecit, quòd dudum quondam Philippus Dux Bur-
 „ gundiæ piè ductus ad omnipotentis DEI laudem & Gloriam, & ejus Geni-
 „ tricis Gloriosæ Virginis MARIÆ, & totius Cœlestis Exercitûs honorem, nec
 „ non Fidei Christianæ tuitionem & defensionem, unam laudabilem & cele-
 „ brem Confraternitatem seu Societatem Nobilium Militum sub titulo seu de-
 „ nominatione Ordinis aut militiæ *Velleris Aurei*, pro triginta Fratribus Mil-
 „ tibus, & Uno Capite seu Primate, qui pro tempore Dux Burgundiæ, & hæres
 „ suus legitimus, ac in Ordine trigesimus primus foret; nec non uno Cancel-
 „ lario,

lario, Thesaurario, Secretario ac Heraldico instituit, & ordinavit, eamque di-
 versis honoribus, Privilegiis & libertatibus decoravit, & ad incitandum ani-
 mos illorum Fratrum Militum ad virtutem, probitatem, fortitudinem, morésque
 componendos, & vitia detestanda, nonnulla laudabilia Statuta & ordinatio-
 nes; inter cætera: quod numerus Fratrum dicti Ordinis ad numerum majo-
 rem, quàm triginta, excedere non deberet, & nihil quod ad forum vel judi-
 cium Ecclesiasticum spectet, continentia; quæ singuli Confratres in eorum
 assumptione sub fide & verbo nobilis viri observare promitterent, fecit &
 edidit, illaque Apostolicâ auctoritate confirmari procuravit. Et nuper cum
 idem CAROLUS Rex præfati Philippi Ducis (cujus ex filia abnepos & hæ-
 res legitimus, ac Ordinis, seu militiæ hujusmodi Caput seu Primas existit) ve-
 stigiis inhærens, ac circa honorem, Statum & Directionem ejusdem Ordinis,
 & illius personarum intendens, suum primum Conventum, seu Capitulum
 Fratrum ipsius Ordinis celebrâset, ac inter tractandum de iis, quæ ad publi-
 cam utilitatem pertinere videbantur, consideratâ præsentis temporis condi-
 tione, visum fuisset, numerum prædictum potiùs ampliari, quàm restringi in
 ipso Capitulo, seu Conventu, ad Electionem Fratrum usque ad complemen-
 tum numeri soliti triginta juxta statuta Ordinis hujusmodi processum extitit,
 & in hujusmodi electione aliqui Reges Christiani nominati & publicati, & in-
 super sub beneplacito nostro licèt, forsan id aliàs ordinariâ auctoritate fieri
 potuisset, pro majori tamen auctoritate & roboris firmitate alii viginti Fra-
 tres, nondum publicati, sed tempore suo forsan publicandi in Fratres milites
 dicti Ordinis creati, & illi annotati fuerunt: Quare pro parte dicti CAROLI
 Regis, qui etiam Archi-Dux Austriæ existit, nobis fuit humiliter supplicatum,
 ut creationi & annotationi aliorum viginti Fratrum in Capitulo seu Conven-
 tu factis, hujusmodi robor Apostolicæ Confirmationis adjicere, aliàsque in
 præmissis prædicti Ordinis Directione, conservatione, & augmento opportu-
 nè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui eundem
 CAROLUM Regem speciali dilectionis affectu ex visceribus charitatis profe-
 quimur, hujusmodi supplicationibus inclinati creationem & annotationem
 prædictas, & quæcunque indè secuta, rata & grata habentes, illa, nec non
 institutionem Societatis, & alia illius statuta, & ordinationes hujusmodi, ac
 in eis contenta quæcunque, Apostolica auctoritate prædictâ tenore præsen-
 tium approbamus & confirmamus, ac illis plenum firmitatis robor adjicimus,
 illaque firmiter observari debere, & numerum ipsum de triginta ad quinquaginta
 Fratres ipsius Ordinis, præter illius Primatem, de cætero ampliari & ex-
 tendi posse decernimus: suppletes omnes & singulos defectus tam juris quàm
 facti, si qui forsan intervenerunt in eisdem; & nihilominus statutum & nu-
 merum hujusmodi ad alios viginti Fratres, ita ut totalis numerus Fratrum di-
 cti Ordinis quinquaginta, & Caput seu Primas, qui pro tempore erit Dux Bur-
 gundiæ hæres, & ipsius CAROLI legitimus Successor, ac in Ordine Fratrum
 quinquagesimus primus; & præter illos Cancellarius, Thesaurarius, Secreta-
 rius, & Heraldus in ipso Ordine existant; aliis statutis & consuetudinibus præ-
 dictis in suo robore permansuris auctoritate Apostolicâ &, tenore prædictis
 extendimus & ampliamus, ac eundem CAROLUM Regem; & pro tempore
 existentem Primatem, & Fratres ac personas dicti Ordinis ab observatione
 dicti statuti de non eligendis, nisi triginta Fratribus, absolvimus, & promif-
 sionem ac juramentum, de illo observando forsan factum seu præstitum, eis re-
 laxamus &c. Cætera ejusdem Bullæ verba, quoniam gratiam & Privilegia
 ab Apostolica Sede Ordini huic concessa complectantur, referentur opportuniùs

alibi. Hic satis fuit attulisse ea, quæ de Equitum numero & primùm instituto; & subinde per Carolum Hispaniæ Regem, qui deinde Quintus hujus nominis Cæsar extitit, aucto; & per ipsam Sedem Apostolicam approbato, testari posse videbantur.

Nec verò abs re fuerit, Julii quoque Chifletii, qui Ordinis hujus Cancellarius extitit, hic verba inferere, quibus & ea, quæ hæcenus sunt adducta firmantur, & aliquid novæ cognitionis accedat: is ergo sic scribit *in Breviar. hist. Ordin. Aur. Vall. v. 9. pag. 23. & seq.* „ Philippo Ordinis conditori visum, non „ vulgandam, multitudine compotum, ejusmodi laudem, sed cum paucis com- „ municandam: quocirca primis in Comitibus quatuor & viginti fuere; Donec „ Divione, ubi tertio celebrata sunt, additi præterea feni; ita ut præter ipsum „ Philippum, terdenis haud plures essent. Eumque numerum servari placuit, „ donec aviti Domini fines supergressa Philippi Soboles, tandem Arcano Nu- „ minis Consilio Hispaniam, Siciliam utramque, & Mediolanum pristino Pro- „ vinciarum acervo adjecit: tunc enim Proceres tam vasti Imperii hac ipsâ „ Velleris Aurei Illustrissimi notâ condecorare operæ pretium fuit: Atque ita „ Carolus V. Imperator, qui primus antedictis potitus est ditionibus, de Leo- „ nis Papæ X. venia (*licet, ut inquit Pontifex, forsan id aliâs ordinariâ autori- „ tate fieri potuisset*) tricenarium numerum Vicenario auxit an. MDXVI. Du- „ ratque ea mutatio in hanc diem, nisi quod semel duntaxat, anticipatis ele- „ ctionibus, septem supra numerum eundem electi fuerint, cum de novo com- „ militonum augmento ante annos viginti ageretur; Verùm de Consilio Soda- „ lium, qui in Belgio tum temporis versabantur, è re & æstimatione Ordinis „ fore existimatum est, si non ultra numerum quinquagenarium de ejusmodi „ incremento tractaretur. „

Ubi tamen animadvertendum & illud est, quatuor scilicet Ordinis Mini- stros superiori Equitum numero non comprehensos, Nobilissimæ huic Societati adjunctos ab institutore Philippo Bono fuisse: Cancellarium scilicet, Thesaurarium, Secretarium, & Regem armorum, qui pro suo quisque munere in iis, quæ Ordinem concernunt, negotiis fidelem Principi, quotiescunque res posceret, operam locarent.

Et Cancellarii quidem munus ob ipsam Officii hujus dignitatem & magnitudinem nonnisi ejusmodi viro committi Sapientissimus Author Ordinis voluit, qui aut in Ecclesiastica Archiepiscopi aut Episcopi Dignitate constitutus ad gradus Theologiæ aut Juris Canonici promotus jam esset: Aut si profano ex Ordine quispiam ad id honoris assumeretur, is hujusmodi foret; qui & à Juris utriusque scientiâ clarus haberetur, & à multa experientia, rerumque, singulari dexteritate tractandarum, peritiâ insignem passim sibi commendationem famamque comparasset. Quamquam nonnisi rarissimè personis non sacris ea dignitas obtigit, eam potissimum ob causam, quod indulta à Leone X. huic Ordini privilegia in usum reduci ab alio, quàm à Cancellario Sacris initiato non possint.

Cæterum incumbit huic utriusque sigilli, recti scilicet & adversi (*Gallis Seel & Contre-Seel*) custodia, quibus per eundem literæ aut decreta, negotia Ordinis concernentia, obsignari necesse est; ita tamen, ut literas, quæ honorem cujuscumque ex Equitibus lædere ullatenus viderentur, obsignare illi hoc sigillo non liceat; nisi supremus Ordinis Princeps disertis verbis id imperet, & sex minimùm Equites Ordinis subscribant, & obsignanti præsentés sint. Ad ejusdem insuper munus pertinet curare, ut literæ indictionis, aut aliæ hujusmodi, à Secretario Ordinis ritè, ac, ut res postulat, conficiantur; illius est, cum Equitibus antiquioribus, qui præsentés interfuerant, examinare & revidere acta postremo-
morum

morum Comitiorum, Correctionesque in his adhibitas; ut colligi exinde possit, num rectè omnia & ordine, ut oportebat, peracta sint. Ejus est aperire, ut vocant, comitia, & ad congregatos ibidem Equites, quæ Supremus Ordinis imperabit, referre; schedas singulorum, quibus nomen recens electi Equitis est inscriptum, fideliter colligere; suffragiorum his inscriptorum numerum inter se accuratè conferre; ac eadem subinde in Comitiiis altiore voce palàm enunciare; formare præterea instructiones, quæ Ministris Ordinis, ad torques recens electis Equitibus deferendos deputatis, dari consuevère; ac postremò Capitulo seu Comitiiis Ordinis, accommodatâ Oratione ad virtutis studium, mutuam concordiam & affectum; Celsitudinem, authoritatem, & honorem Supremi Capitis totis viribus tuendum ac propugnandum, cæteraque ordinis statuta ac leges observandas, Congregatos Equites hortando finem imponere. Cùmque universa Ordinis negotia referre is, & conferre cum Principe debeat, eapropter constanter commorari in urbe, in qua hic residet, solet.

Secundum inter hos Ordinis Ministros locum Thesaurarius obtinet, cujus fidei totius Ordinis Thesauri commissi sunt: illi vestium, torquium, librorum, quibus statuta Ordinis continentur; Privilegiorum, Diplomatum, cæterorumque literariorum instrumentorum cura gerenda est. Pretiosioris item operis aulae, totusque ornatus Ecclesiæ cum argento omni, auro, cimeliisque sub ejusdem asservantur custodia. Est idem Bibliothecæ ad Ordinem hunc spectanti præfectus. Geritque præterea Foundationis, dotationis, omniumque Ordinis reddituum curam; quos non modò administrare fideliter, sed & in paratos ad id libros præcipuâ curâ referre debet unâ cum distribuendis in pauperes eleemosynis, legatis, ac donis tam pecuniariis quàm aliis, quæ Ordini undecunque obvenierint; annotatis etiam benefactorum nominibus, quæ recitari subinde publicè in Comitiiis debuère; ut & memoria eorum haberetur in publicis precibus, & aliorum quoque Equitum animi ad paria facienda impellerentur. Ac demum rationes illi de his rebus omnibus coram iis, qui ab Ordine ad id deputati pro tempore fuerint, quoties exiguntur, promptâ integrâque fide reddendæ sunt.

Hunc sequitur, qui ab arcanis est epistolis Ordini (Secretarium dicimus) is suam in eo operam Ordini commodat, quod ejusdem literas & decreta expediat; conclusiones ac Statuta in Comitiiis Equestribus facta in tabulas referat; errores & delicta Equitum, ob quæ reprehensi in Comitiiis fuère, libro in hunc usum deputato inscribat; ibidemque quid correctionis iisdem datum sit, adnotet; ac in eadem commentaria referat delicta & contumaciam eorum, qui vocati, adesse in Capitulo noluère. Demum eidem incumbit, ad cæterorum Equitum incitamentum, Laureato volumini, (ita librum appellamus, qui laudabilia Sodalium facinora virtutesque complectitur:) inferere laudabilia & heroa facta cùm Supremi Capitis, tum reliquorum hujus Ordinis Equitum.

Quartus est Rex armorum (illis *Toison d'or* nuncupatus) hic ut dignosci facilius possit, gestat cum torque Ordinis tesserarium Scutulum aureum, insignia supremi Principis seu Præfecti Ordinis referens. Ejus autem Ministri (quem virum esse oportet prudentiæ insignis, & magnæ existimationis, atque ad id munus cum dignitate gerendum idoneum) munus est legationes, quæ ad negotia Ordinis pertinent, obire; in egregia Equitum facta inquirere; sinceramque eorum notitiam Secretario, quò destinato ad id volumini inferi quantocyus possint, tradere; in vigilia D. Andreae Apostoli Equites ad Vesperarum officium, die verò ipsa ad Missarum solemnia convocare; iisdem diem & locum Conventionis aut Comitiorum indicare; Supremum Ordinis Præfectum de Equitum, si

qui fortè è vivis excessissent , obitu certiozem reddere , aliàque ejusmodi præstare officia. Sed de his exactiùs alibi , ubi leges de iis ab authore speciatiim conditæ referentur.

C A P U T IV.

De habitu & insignibus Ordinis Equitum æquè ac Ministrorum.

IPse nunc sibi rerum Ordo videtur exposcere , ut de Magnifico quoque hujus nobilissimi Ordinis & Societatis ornatu ac insignibus non nulla ad pleniorè argumenti cognitionem dicamus. Qua in re sciendum cumprimis est: Equestrem corporis ornatum hodie aliquantum diversum ab eo esse , quem Author Ordinis Philippus instituit , siquidem & *Carolus Audax* , quem *Justum* alii nuncupant , Philippì filius nonnihil in Equitum vestitu mutavit , & Philippus II. Hispaniarum Monarcha non nulla ad pristinum ornatum adjecit.

Et Philippus quidem institutor togam primum interiorem laneam ad talos usque productam gestari ab Equitibus voluit , quæ purpurei esset coloris , manicæque haberet non fluentes ac latas , sed angustas nonnihil , & , ut hodie interior esse vestis assuevit , adstrictas ; quæque orâ supernè paulùm elatiori ipsum quoque collum arcto cinctu contegeret. Hanc pallio eadem ex materia concinnato tegebant ; quod supernè , quâ humeros pedùsque respicit , nusquam divisum : suprema duntaxat parte hiatu tanto patebat , ut commodè gestantis caput admitteret ; id , æquè ac toga interior , ad imam usque humum circum undique defluebat ; attamen ut sua esset brachiis manibùsque libertas , ab humero ad imum usque limbum utroque latere fissum patebat. Caput capitiiis coccineo itidem è panno factis ornabant ; è quibus longior quædam lacinia ad sinum usque promissa ferebatur , collo , ut eorum temporum usus ferebat , adversùs aërem frigoræque tegendo. Cæterùm , ut plus magnificentiæ ac splendoris is ornatus haberet ; limbum pallii omnem cum ipsis etiam lateralibus , quas dicebam , fissuris acu phrygiâ picti igniarii calybes silicésque ac emicantes indè scintillæ velleræque ornabant ; lemmate insuper ordinis eadem acu in hæc verba adjecto , ac identidem repetito : *Aure n' auray* , quo quidem lemmate id indicare Philippus Author Ordinis voluit : cum , qui in hunc Ordinem adscriptus sit , Equitem , alterum suscepti hujus Ordinis finem non habiturum , quàm defensionem Fidei Catholicæ Apostolicæ ac Romanæ ; eundemque alteri porrò Ordini obnoxium ac obstrictum esse non posse. Vide librum , cui tit. *la Toison d'or , ou Recuel des statuts* pag. 298. eamque ob rem in ipsis etiam statutis Ordinis sanxit , ut , si quis eorum , qui in hunc amplissimum *Aurei Velleris* Ordinem adlegi vellet , alteri cuiquam hujusmodi esset Societati adscriptus : is id imprimis curaret , ut nuntium ei quamprimùm remittat , Regibus unis Ducibusque ab hac lege exemptis.

Addidit & interiorem palliis ornatum : pellem mustellæ ponticæ ; aut , ut alii malunt , pelles ex Sciurorum (quos *Menville* Galli dicunt) ventriculis tergisque alternatim apto nexu confutis ; quibus subduci interiùs dicta pallia voluit. Atque hunc ornatum Principi æquè ac Equitibus communem suo quisque sibi ære curabat ; Ministri quoque nihil ferè differebant à cæteris , nisi quòd eorum amictui igniarii silices , calybes , velleræque auro picta abessent. Atque hoc ornatu insignes & ipsis se in Comitiiis Capitulisque sistebant ; & in Ecclesia dicto Conventui destinata ad pridianas Vesperas , ac insequenti die ad sacrum Missæ